

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **P. P.**, zastoupeného Mgr. Davidem Obenrauchem, advokátem se sídlem Kopečná 11, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 3/5, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2012, čj. JMK 73271/2012, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 6. 2013, čj. 22 A 50/2012 – 40,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 6. 6. 2013, čj. 22 A 50/2012 – 40, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Magistrát města Brna (dále jen „magistrát“) rozhodnutím ze dne 23. 4. 2012, čj. ODSČ-56740/PZ-11-POP, uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bodu 4 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. Žalobce se dopustil přestupku tím, že dne 28. 9. 2011 v 11:13 na ulici Hlinky v Brně překročil při řízení vozidla nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou právním předpisem o méně než 20 km/h, čímž porušil § 18 odst. 4 zákona o silničním provozu. Vozidlu byla naměřena rychlost 63 km/h (po odečtení tolerance ve výši 3 km/h). Za spáchání předmětného přestupku magistrát uložil žalobci pokutu ve výši 1500 Kč.

2. Žalovaný zamítl odvolání žalobce rozhodnutím ze dne 12. 9. 2012, čj. JMK 73271/2012.

II.

3. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Brně, který rozsudkem ze dne 6. 6. 2013, čj. 22 A 50/2012 – 40, zrušil rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Rozsudek krajského soudu, stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, je dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost zcela odkazuje.

III.

4. Žalovaný (stěžovatel) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

5. Stěžovatel vytkl krajskému soudu, že nesprávně posoudil podmínky pro konání ústního jednání bez přítomnosti obviněného z přestupku podle § 74 odst. 1 věty druhé zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

6. Magistrát předvolal žalobce k ústnímu jednání přípisem ze dne 16. 1. 2012, v němž poučil žalobce, že důvody případné omluvy z jednání je třeba řádně doložit. Žalobce převzal předvolání dne 29. 1. 2012 a dne 5. 2. 2012 podal k poštovní přepravě omluvu z jednání z důvodu dlouhodobě plánovaného pobytu na horách s dětmi v době jarních prázdnin. Omluva byla na podatelnu magistrátu doručena dne 7. 2. 2012, k oprávněné úřední osobě se dostala dne 8. 2. 2012. Mezitím již dne 8. 2. 2012 proběhlo projednání přestupku v nepřítomnosti žalobce.

7. Přípisem ze dne 17. 2. 2012 magistrát vyzval žalobce, aby ve lhůtě 5 pracovních dnů doplnil svou omluvu o podklady prokazující jím tvrzené skutečnosti. Jako příklady magistrát uvedl fakturu nebo doklad o provedení platby. Zároveň magistrát sdělil, že omluva bude přijata a bude nařízen nový termín ústního jednání, pokud žalobce svá tvrzení řádně doloží.

8. Žalobce byl tedy řádně poučen v předvolání i v přípisu ze dne 17. 2. 2012, přesto důvod své omluvy nijak nedoložil. Namísto toho poslední den lhůty stanovené přípisem ze dne 17. 2. 2012 podal k poštovní přepravě dotaz, jakým způsobem má omluvu doplnit.

9. Magistrát již nevedl s žalobcem další korespondenci a dne 23. 4. 2012 vydal rozhodnutí, protože poskytl žalobci přiměřené poučení o právech a povinnostech v souladu s § 4 odst. 2 správního řádu a také s ohledem na povahu úkonu a osobní poměry žalobce (žalobce je osoba vysokoškolsky vzdělaná, žalobce věděl z předvolání již před odjezdem na dovolenou, že bude muset svou omluvu doložit, přesto v době dovolené zůstal při shromažďování podkladů nečinný, žalobce si také musel být vědom možnosti právního zastoupení nebo právního poradenství atd.).

10. V této souvislosti stěžovatel citoval ze svého rozhodnutí, v němž potvrdil výše popsany postup magistrátu.

11. Dále stěžovatel nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že žalobci byla odeprána možnost seznámit se s podklady pro rozhodnutí, pokud magistrát nezaslal po ústním jednání žalobci vyrozumění o možnosti seznámit se se spisem.

12. V přípisu ze dne 16. 1. 2012, kterým byl žalobce předvolán k ústnímu jednání, magistrát poučil žalobce, že bude mít možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí u ústního jednání. Magistrát dal tímto jasně najevo, že shromážděné podklady považuje za úplné a dostatečné pro rozhodnutí ve věci. Byl stanoven i termín – den ústního jednání. Žalobce se nedostavil k ústnímu jednání, a tím nevyužil svého práva vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí.

13. Po projednání přestupku magistrát již žádné nové podklady neopatřil, proto již nezaslal žalobci podruhé informaci o možnosti seznámit se s podklady. Tento postup byl v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, kterou stěžovatel citoval.

14. Závěrem stěžovatel zdůraznil, že žalobce byl o svých právech a povinnostech řádně poučen a jednání proběhlo v nepřítomnosti žalobce v souladu s právními předpisy. Skutkový stav byl dostatečně zjištěn z podkladů shromážděných ve spisu i bez vyjádření žalobce, nebylo proto nutné provést další dokazování.

IV.

15. Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

16. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

17. Kasační stížnost je důvodná.

18. Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovateli, že v posuzované věci byly splněny podmínky pro konání ústního jednání v nepřítomnosti žalobce podle § 74 odst. 1 věty druhé zákona o přestupcích. Omluvu žalobce z jednání, založenou na tvrzení o čerpání dlouhodobě plánované dovolené a nedoloženou žádnými doklady, nelze hodnotit jako náležitou.

19. Správní orgán je povinen respektovat základní právo obviněného na účast při jednání, není ale povinen přizpůsobit režim řízení a jeho průběh jakýmkoliv požadavkům a představám účastníka řízení (obviněného z přestupku), pokud by účel řízení (projednání přestupku ve lhůtě podle § 20 zákona o přestupcích) mohl být ohrožen. Správní orgány jsou proto oprávněny posoudit i důvodnost omluvy z jednání (blíže viz např. rozsudek ze dne 27. 6. 2013, čj. 1 As 40/2013 – 34).

20. Žalobce odůvodnil svou neúčast na jednání dlouhodobě plánovanou dovolenou. V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že soukromé záležitosti mohou mít přednost před záležitostmi úředními pouze výjimečně (srov. např. rozsudek ze dne 25. 1. 2010, čj. 2 As 8/2009 – 95). K omluvám účastníka řízení zdůvodněným jeho

soukromými zájmy, jejichž organizace je plně v jeho dispozici, je proto třeba přistupovat obezřetně, zejm. ve vztahu k požadavku na řádné doložení tvrzených důvodů.

21. V nyní posuzované věci byl žalobce dvakrát poučen o tom, že důvod své omluvy musí řádně doložit (v předvolání ze dne 16. 1. 2012 a ve výzvě k doplnění podání ze dne 17. 2. 2012). Žalobce byl také upozorněn na to, že bez doložení dokladů prokazujících tvrzené skutečnosti magistrát omluvu neuzná a nenařídí nový termín ústního jednání. Ve výzvě ze dne 17. 2. 2012 magistrát zmínil několik příkladů, jimiž by bylo možné omluvu doložit – např. fakturu nebo doklad o provedení platby. Za této situace nelze považovat dotaz žalobce doručený magistrátu dne 13. 3. 2012, jakými doklady má doložit svůj pobyt, za projev součinnosti, jak tvrdil krajský soud, ale naopak jako účelovou snahu o prodlužování řízení. Způsob doložení místa a času dovolené není záležitostí, která by vyžadovala nějakou odbornou radu, ale vyplývá ze samotné povahy věci. Ostatně je to právě žalobce, který se měl dovolené zúčastnit, proto také on může nejlépe vědět, jakých akcí se účastnil, zda má stvrzenky od nějakých služeb, které využil apod.

22. O povinnosti řádně doložit omluvu byl žalobce vyrozuměn již před odjezdem na dovolenou, v souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* tak měl dostatečnou příležitost během dovolené opatřit podklady prokazující místo a dobu, kde se zdržoval. Důkazní břemeno k doložení náležité omluvy spočívalo výhradně na žalobci, bylo tedy plně na něm, jakým způsobem si při svém tvrzeném pobytu na horách zajistí potřebné důkazy. Naopak magistrát nebyl povinen žalobce podrobněji poučovat a vymýšlet za něj, jaké konkrétní důkazy má doložit. Poučovací povinnost správních orgánů je obecně zaměřena na poučení o procesních právech a povinnostech (§ 4 odst. 2 správního řádu). Do poučovací povinnosti však již nepatří návod, co by účastník řízení měl nebo mohl činit, aby dosáhl žádaného výsledku (srov. rozsudek ze dne 14. 10. 2010, čj. 5 As 1/2010 – 76).

23. Skutkové okolnosti posuzované věci navíc vzbuzují důvodné pochybnosti o věrohodnosti omluvy žalobce. V odvolání žalobce tvrdil, že byl na horách v zahraničí, zatímco při jednání před krajským soudem vypověděl, že byl u sestřenice v Krušných horách v obci Černava. Tento zřejmý rozpor v tvrzeních žalobce krajský soud zcela přehlédl.

24. Dále nelze nechat bez povšimnutí, že podle tvrzení žalobce v omluvě se mělo jednat o dlouhodobě plánovaný pobyt, přesto žalobce nezaslal omluvu bezodkladně, ale až těsně před jednáním. Předvolání bylo stěžovateli doručeno dne 29. 1. 2012, stěžovatel podal omluvu k poštovní přepravě až dne 5. 2. 2012, přitom si měl a musel být vědom, že s ohledem na dobu doručování prostřednictvím poštovních služeb omluva nemusí být správnímu orgánu doručena včas, bylo-li jednání nařízeno již na den 8. 2. 2012. Žalobce netvrdil ani nedoložil, jaké okolnosti mu bránily vyrozumět správní orgán bezprostředně poté, co se dozvěděl, že se nebude moci nařízeného jednání zúčastnit. Tvrzení žalobce při jednání před krajským soudem, že je pracovně vytížen a stará se o tři děti, a proto by podle něj prodleva 5 až 6 dnů neměla být „*nic divného*“, nelze akceptovat jako omluvu nesplnění podmínky bezodkladnosti omluvy.

25. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu lze považovat za včasnou pouze takovou omluvu, která byla správnímu orgánu adresována bezodkladně po zjištění

překážky vylučující účast obviněného při projednání přestupku (viz např. rozsudek ze dne 10. 10. 2012, čj. 1 As 116/2012 – 25). V nyní posuzované věci magistrát vyšel žalobci vstříc již tím, že byl ochoten jeho omluvu z jednání uznat, bude-li dodatečně řádně doložena. Této možnosti žalobce nevyužil, jeho procesní pasivita tak jde plně k jeho tíži.

26. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že magistrát nepochybil, provedl-li ústní jednání dne 8. 2. 2012 bez přítomnosti žalobce a následně vydal rozhodnutí ve věci, aniž by nařídil náhradní ústní jednání. Neúčast žalobce nebránila v uskutečnění jednání a za existující důkazní situace nemohla ohrozit cíl předmětného řízení. V posuzované věci nebylo sporné, že žalobce byl řidičem vozidla, které zastavila hlídka městské policie dne 28. 9. 2011 v 11:13 na ulici Hlinky v Brně. Magistrát měl k dispozici také záznam silničního laserového rychloměru s naměřenou rychlostí a o výsledku měření neměl pochybnosti. V průběhu správního řízení žalobce nevznnesl žádné konkrétní výhrady, které by zpochybnil, že se dopustil vytčeného přestupku. Podmínky pro projednání přestupku v nepřítomnosti obviněného tak byly splněny.

27. Pro srovnání lze odkázat také na rozsudek ze dne 20. 12. 2012, čj. 4 As 61/2012 – 22, v němž Nejvyšší správní soud posuzoval obdobnou skutkovou situaci a obdobné argumenty stěžovatele (obviněného z přestupku). Ve zmiňované věci soud uzavřel, že omluvu z jednání nelze považovat za náležitou, nevyhověl-li stěžovatel výzvě k předložení dokladů prokazujících jeho dovolenou.

28. Dále krajský soud nedůvodně vytkl magistrátu, že nezaslal žalobci výzvu k seznámení se s podklady pro rozhodnutí. Předně Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že touto výtkou krajský soud překročil v rozporu s § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsah žalobních námitek. V žalobě totiž žalobce nenamítl, že by jej magistrát nevyrozuměl o možnosti seznámit se s podklady pro rozhodnutí, a zasáhl tak do práv žalobce. Krajský soud se mylně domníval, že je oprávněn a povinen posoudit tuto domnělou vadu z úřední povinnosti. K případným procesním pochybením ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. krajský soud nemůže přihlídnout bez žalobní námítky (viz např. usnesení rozšířeného senátu ze dne 15. 1. 2008, čj. 2 As 34/2006 - 73, č. 1546/2008 Sb. NSS, nebo rozsudek ze dne 26. 5. 2011, čj. 2 As 36/2010 – 58). Překročení rozsahu žalobních bodů krajským soudem je naopak vadou, ke které Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4 ve spojení s § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (viz např. rozsudek ze dne 14. 2. 2008, čj. 7 Afs 216/2006 – 63).

29. Nadto Nejvyšší správní soud souhlasil se stěžovatelem, že se magistrát nedopustil pochybení, které mu krajský soud vytkl. V předvolání k ústnímu jednání ze dne 16. 1. 2012 magistrát poučil žalobce, že bude mít možnost u ústního jednání uplatnit svá procesní práva, mimo jiné také právo vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí. Toto poučení bylo dostatečné pro zachování práva účastníka řízení podle § 36 odst. 3 správního řádu, protože po skončení ústního jednání magistrát žádné další podklady do spisu nezařadil. Za této situace nebylo povinností magistrátu, aby žalobce znova samostatně vyzval k vyjádření k podkladům pro rozhodnutí. Byť k poučení podle § 36 odst. 3 správního řádu nedošlo až poté, kdy správní orgán formálně ukončil shromažďování podkladů rozhodnutí, bylo z něj zřejmé, k jakému okamžiku bude správní orgán považovat podklady za úplné a dostatečné pro rozhodnutí o věci samé. Účel § 36 odst. 3 správního řádu tím byl naplněn (srov. např.

rozsudky ze dne 11. 3. 2010, čj. 5 As 24/2009 – 65, č. 2063/2010 Sb. NSS, nebo ze dne 16. 5. 2012, čj. 3 As 12/2012 – 21). Podklady pro rozhodnutí obsažené ve správním spisu byly v okamžiku ústního jednání úplné a žalobce dostal příležitost se s nimi při ústním jednání seznámit. Skutečnost, že této možnosti žalobce nevyužil, nemůže na uvedeném závěru nic změnit. Svou neúčastí na jednání, kterou řádně neomluvil, se žalobce sám vzdal práva na seznámení se s podklady a vyjádření k nim (srov. např. rozsudky ze dne 22. 7. 2010, čj. 5 As 17/2010 – 111, nebo ze dne 12. 5. 2011, čj. 9 As 76/2010 – 76).

30. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1. s. ř. s.). V něm krajský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

31. Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. prosince 2013

JUDr. Jan Passer
předseda senátu